

4.4.2018 1 (4)

Lakiasiainvaliokunta

00102 EDUSKUNTA

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 190/2017 KOSKIEN OIKEUDEN- KÄYMISKAAREN MUUTTAMISTA

Suomen Oikeusapulakimiehet ry esittää kohteliaimmin lausuntonaan hallituksen esityksestä HE 190/2017 koskien oikeudenkäymiskaaren muuttamista seuraavaa:

Pakollisuus haastehakemisen tekemiseen oikeusministeriön sähköisessä liittymäjärjestelmässä

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3a §:n uutta säännöstä, jonka mukaan kaikkien muiden on tehtävä haastehakemus sähköisesti oikeusministeriön sähköisessä liittymäjärjestelmässä paitsi luonnollisten henkilöiden omassa asiassaan (ja tällöinkin elinkeinonharjoittajat joutuvat käyttämään pakolla sähköistä liittymäjärjestelmää) on pidettävä kielteisenä, kansalaisten ja yhteisöjen oikeusturvaa rajoittavana sekä erittäin haitallisena sellaisille lakiasiaintoimistoille, joissa toimiston lakimies ei ole hakenut luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain mukaista lupaa.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain säätämisen seurauksena Suomessa yksityinen asianajotoiminta on jakaantunut siten, että tuomioistuimissa asianajajat voivat hoitaa kaikkia asioita, luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat lähes kaikkia asioita ja lakimiehet, jotka eivät kuulu kumpaankaan edellä mainittuun ryhmään, vain hyvin rajoitetussa määrin asioita. Viimeksi mainituille rajoitetussa määrin sallittuja asioita ovat riidattomat siviiliasiat eli käytännössä velkomus- ja häätöasiat.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain ulkopuolella olevien lakiasiantointimistojen toimintamahdollisuudet ovat usein erittäin vaikeita, koska parhaimman liikevaihdon antavat oikeudenkäyntitoimeksiannot eivät ole sallittuja kyseisille lakiasiantointimistoille. Kyseisissä lakiasiantointimistossa on usein pitkän ajan ja jopa koko valmistumisen jälkeisen työuran toimineita lakimiehiä, joiden on vaikea saada muuta lakimiestyötä. Koska kyseisille toimistoille tuomioistuinasiointi on hyvin rajoitettua, toimistoille ei ole taloudellisesti mielekästä hankkia huomattavia kustannuksia vaativaa oikeusministeriön sähköistä liittymisjärjestelmää, koska monilla edellä mainituilla toimistoilla ei ole niin paljon riidattomia velkomus- ja häättöasioita, että järjestelmän hankintakustannukset voitaisiin kattaa. Riidattomista velkomus- ja häättöasioista tulevat palkkiot ovat pieniä, koska palkkiomäärät on säädetty vakiopalkkoiksi oikeudenkäymiskaaren nojalla annetulla asetuksella normaalin vakiopalkkion ollessa 110 €, johon on sisällytettävä myös kaikki kulut oikeudenkäyntimaksua lukuunottamatta.

Kun laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista säädettiin, lain säätäjällä oli selkeä tarkoitus sallia edelleenkin myös ulkopuolisille lakiasiantointimistoille riidattomien velkomus- ja häättöasioiden hoitaminen. Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3a §:n säännös tosiasiallisesti aiheuttaisi sen, että luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista säädetyn lain ulkopuolelle jäivät lakiasiantointimistot menettäisivät mahdollisuuden riidattomien velkomus- ja häättöasioiden hoitamisen. Kysymyksessä olevan hallituksen esityksen tavoitteena ei saisi olla jo ennestään vaikeassa asemassa olevien elinkeinonharjoittajien aseman ja toimintaedellytysten heikentäminen entisestään.

Edellä mainittu säännös johtaisi asianajopalvelujen tarjonnan heikkenemiseen varsinkin pienemmillä paikkakunnilla, jossa lakiasiantointimisto on voinut hoitaa paikkakunnan alueella olevien asiakkaiden riidattomia velkomus- ja hakemusasioita, mutta jotka menettäisivät kyseisen mahdollisuuden ehdotetun oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3a §:n seurauksena.

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3a § heikentää yleisesti oikeusturvaa vakavasti, koska mikään oikeushenkilö ei voisi tehdä edes omaa asiaansa koskevan riidattoman asian haastehakemusta muussa kuin oikeusministeriön sähköisessä liittymässä. Jos yritys on täysin jonkun muun alan kuin lakialan yritys, niin on täysin kohtuutonta, että yritys joutuisi hankkimaan ja ylläpitämään huomattavia kustannuksia vaativaa oikeusministeriön sähköistä liittymää vain siksi, että yritys voisi tehdä joskus omassa asiassaan riidattoman asian haastehakemuksen.

Edellä olevan perusteella Suomen Oikeusapulakimiehet ry esittää kohteliaimmin, että oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3a §:n vaatimus rajoitettaisiin ainoastaan asianajajiin, luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin, julkisiin oikeusavustajiin, perimistomistolupaa tai –ilmoitusta edellyttäviin perimistomistoihin sekä pankkeihin, muihin rahalaitoksiin ja julkisyhteisöihin. Lisäksi rajoitukseen voitaisiin sisällyttää sellaiset yritykset, joiden omassa toiminnassa tehdään huomattava määrä omia riidattomien asioiden haastehakemuksia. Edellä mainittujen ryhmien ulkopuolelle jäävät saisivat edelleen tehdä riidattomien asioiden haastehakemuksen halutessaan myös paperilla perinteiseen tapaan.

Edellä olevassa esityksessä suurin osa riidattomien asioiden haastehakemuksista tulisi tehtäväksi oikeusministeriön sähköisen liittymän kautta, jolloin paperilla tehtävien haastehakemuksen osuus jäisi pieneksi. Paperisen haastehakemuksen tekemisen mahdollisuus edellä mainitun esityksen rajoituksen ulkopuolella oleville kuten lakiasiaintomistoille, joissa ei ole luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, on erittäin tärkeä.

Oikeuspaikan ehdottomuus ja oikeuspaikkasopimus

Oikeuspaikan ehdottomuutta ja oikeuspaikkasopimusta koskevat hallituksen esityksessä esitetyt oikeudenkäymiskaaren 10 luvun uudet säännökset riidattomissa asioissa aiheuttavat ongelmia, kun oikeuspaikkasäännökset olisivat kiellettyjä.

Oikeuspaikkasopimuksia tehdään mm. sen johdosta, että asian käsittelypaikka on selkeä eikä ongelmia syntyisi esimerkiksi siksi, että vastaaja muuttaisi usein kotipaikkaa tai olisi ulkomaalainen, jolloin vastaajan kotipaikan tuomioistuin vaihtelisi jatkuvasti tai jäisi ulkomaalaisen kohdalla jopa vieraassa valtiossa olevaksi. Oikeuspaikkasopimuksia ei tehdä huvin vuoksi vaan niissä on selkeä tavoite oikeuspaikan selkeäksi määrittelemiseksi.

Oikeuspaikkasopimusten olisi oltava edelleen sallittuja ja niiden mukaiset oikeuspaikat määräytyisivät kuten ennenkin käräjäoikeuskohtaisiksi. Riidattomassa asiassa oikeuspaikka määräytyisi sen mukaan, mihin oikeuspaikkasopimuksessa oleva käräjäoikeus riidattomia asioita käsittelevien tuomioistuimien alueelliseen tuomiopiiriin kuuluu.

Joka tapauksessa oikeuspaikkasopimukset olisi edelleen hyväksyttävä siten, että jos riidaton asia muuttuisi riitaiseksi, riidattoman asian käsitelleen tuomioistuimen on siirrettävä riitaiseksi muuttunut asia käsiteltävä oikeuspaikkasopimuksen mukaisessa tuomioistuimessa ilman asianosaisten erillistä suostumusta.

Kansainvälistyvässä maailmassa oikeuspaikkasopimusten käyttäminen olisi oltava edelleen mahdollista edellä ehdotuin tavoin.

Kunnioittavasti

SUOMEN OIKEUSAPULAKIMIEHET RY

Lasse Lehtinen
puheenjohtaja,
oikeustieteen tohtori

Osoite: Suomen Oikeusapulakimiehet ry
Asemanaukio 7
04200 KERAVALA